

תקציר

מדיניות המרחיבה באופן שיטתי העסקת עובדים באמצעות מיקור חוץ החלה בישראל כבר בשנות השמונים כנגזרת מתוכנית היצוב משנת 1985. במסגרת התוכנית נקבע כי הממשלה והרשויות המקומיות יקטינו את מספר העובדים בהיקפים ניכרים. במרוצת הזמן החלו משרדי ממשלה רבים לקדם התקשרויות עם חברות עסקיות במטרה להעסיק עובדים בהעסקה שאיננה ישירה אשר איננה מושפעת ממגבלות תוכנית הייצוב, זאת באמצעות התקשרויות לקניית שירותים במגוון רחב של תחומים. מגמת ההפרטה במשרדי הממשלה באמצעות מיקור חוץ עקבית, אולם השאלה מהם הגורמים המניעים את תהליכי ההפרטה של העסקת עובדים אינה בהירה דייה, הן בהקשר הישראלי והן בהקשר הבינלאומי. זאת משום שעצם העסקת עובדים בהעסקה שאיננה ישירה, איננה משרתת בהכרח את מדיניות הממשלה והרשויות המקומיות להקטנת מספר העובדים ולהגדלת יעילות השירות הניתן על ידי מוסדות השלטון.

שירות התעסוקה הישראלי, הינו תאגיד סטטוטורי הכפוף למשרד הרווחה. בשנים 2013-2016 קידם הארגון מהלכים רבים הכוללים התקשרויות עם חברות עסקיות במטרה להגדיל ולשפר את כמות ואיכות העובדים בארגון. מדיניות הארגון המתבטאת בהחלטה להתקשר עם חברות אלו לא התקיימה בחלל ריק, וכפי שאציג בעבודה זו הבחירה בהתקשרות עם חברות חיצוניות על פני מאבק להגדלת תקני כוח האדם ו/או קידום רפורמות בשירות התעסוקה, איננה בהכרח הדרך היעילה ביותר או האפקטיבית ביותר.

בעבודה זו אנסה להתמודד עם השאלה: מדוע קידם שירות התעסוקה הישראלי התקשרויות עם חברות עסקיות במטרה להעסיק עובדים בהעסקה שאיננה ישירה. אבחן את השאלה באמצעות ארבע תיאוריות מרכזיות ואבדוק אם אינטרסים ציבוריים או פרטיים הם שהובילו את השירות להתקשרות מסוג זה, או שמא מדובר בפשרה כתוצאה ממאבקי כוחות בין בעלי אינטרסים וארגונים שונים. בעבודה נבחנו שני תהליכי מיקור חוץ אשר התקיימו בשירות התעסוקה בין השנים 2013-2016: התקשרות עם חברת "פורטון" במסגרת התקשרות למתן שירותי ייעוץ וליווי בכתיבת תוכניות עבודה, והתקשרות עם חברת "יגדים" עבור מתן ליווי והנחיה ללקוחות שירות התעסוקה.

מסקנתי היא כי תיאוריית האינטרס הציבורי ותיאוריית האינטרס הפרטי אינן מסבירות את הגורמים שהובילו את שירות התעסוקה לבחור בדרך של מיקור חוץ. יתר על כן, גם תפיסת העולם הניאו-ליברלית לא היא הגורם שהוביל למיקור חוץ. זאת מכיוון שאופיין של ההתקשרויות המוצגות בעבודה זו, אינו מבטא תוצר של החלטה הומוגנית של שחקן מדיניות בודד, וההתקשרויות מכילות גוונים רבים המתבטאים באופי השירות הניתן, איכותו ואף בדרך ניהולו. בעבודה אטען, באמצעות התיאוריה של פוליטיקה בירוקרטית, כי יחסי הכוחות בתוך הארגונים ובין ארגונים, המתבטאים גם במשא ומתן ובפשרות, הם אשר הובילו להחלטה להעסיק עובדים שלא בהעסקה ישירה.